

مطالعه تأثیر الحاق به سازمان تجارت جهانی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران (با تأکید بر مؤلفه اقتصادی و تجربه کشورهای منتخب) (چکیده رساله)

محمد مسعود هاشمیان اصفهانی^۱

استاد راهنما: دکتر ابراهیم گرجی

اساتید مشاور: دکتر محمد نهاوندیان - دکتر فرهاد رهبر

سال: ۱۳۸۵

مقطع: دکتری

جمهوری اسلامی ایران از آغاز تولد خود در محیطی پیچیده و پر تحول، با انواع محدودیت ها و فشارها مواجه بوده است. چنین فضایی از یکسو موجب محدودیت تعاملات سیاسی و اقتصادی بین المللی آن گردیده و از سوی دیگر اقتصاد کشور به دلیل عدم اتخاذ راهبرد مناسب، در برخورد با فرآیند تجاری شدن فعالیت های اقتصادی، حمایت های کور، فقدان توان رقابت پذیری، متأثر بودن شدید تصمیمات و سیاست های اقتصادی از فضای سیاسی، نگاه مدیریت دولتی حاکم بر اقتصاد کشور، به همراه تلاش خارجی سیاسی برای به انزوا کشاندن آن، زمینه مناسب برای رشد و بازآفرینی خود را متناسب با مزیت ها و توانمندی های سرزمینی، نیافته است.

با قانونمند تر شدن فرآیند جهانی شدن اقتصاد در چارچوب سازمان تجارت جهانی، کشورهای عضو آن، اکنون (با ۵۰ عضو)، بیش از ۹۷ درصد تجارت جهانی را

^۱. دانش آموخته دکتری مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی

در دست دارند. بنابراین تقریباً کل تجارت جهانی در دست اعضای آن سازمان و تابع قواعد و مقررات آن است و اعضای این سازمان حتی با کشورهای غیر عضو هم حاضر نیستند در چارچوبی نازل تر از قواعد و مقررات این سازمان رابطه داشته باشند. برای اقتصاد روبه رشد و در حال گذاری مانند اقتصاد ایران اکنون این سنوال مطرح است که تأثیر الحاق به سازمان تجارت جهانی بر امنیت ملی از بعد مؤلفه اقتصادی آن چیست؟ و پیش نیازهای الحاق موفقیت آمیز ایران به WTO چیست؟ رساله حاضر در پاسخ به این سنوال با انجام تحقیقی بر مبنای تجارب کشورهای عضو، این فرضیات را که: پیوستن ایران به WTO در شرایط موجود با کاهش امنیت اقتصادی برای امنیت جمهوری اسلامی ایران تهدیداتی را به همراه خواهد داشت و الحاق جمهوری اسلامی ایران به WTO در بلند مدت با ارتقای امنیت اقتصادی، تهدیدات امنیت ملی را کاهش خواهد داد، مطرح نموده و مورد آزمون قرار داده است.

محقق با توجه به ابعاد مختلف امنیت ملی و پیچیده بودن این مفهوم تلاش داشته که تنها به بعد اقتصادی آن در قالب امنیت اقتصادی بپردازد. به همین جهت با توجه به نبود شاخص مناسبی در ادبیات اقتصادی، ابتدا در قالب یک مدل توصیفی و سپس در قالب یک مدل ریاضی به تبیین این شاخص پرداخته که تا حدود زیادی منطبق با واقعیت های ایران می باشد. از این نظر هم در جمع آوری ادبیات و هم در ارائه روش تدوین شاخص می توان گفت که رساله حاضر دارای نوآوری است.

در ادامه محقق، با ارائه یک مدل اقتصادسنجی در قالب داده های جهانی و برای ۱۰۵ کشور ابتدا شاخص امنیت اقتصادی را محاسبه و در گروه های درآمدی به تحلیل آنها پرداخته است. پس از آن نیز در چارچوب چند مدل اقتصادسنجی به بررسی اثرات الحاق کشورهای منتخب جهان بر امنیت اقتصادی آنها پرداخته است. در آخر با خلاصه نمودن نتایج تحقیق و جمع بندی آنها، توصیه های سیاستی را ارائه نموده است که می توانند به عنوان مبنایی برای طراحی سیاست های کلی نظام در این حوزه کاربرد داشته باشند. با ارائه محدودیت های تحقیق در خاتمه این رساله نیز محقق تلاش داشته برای تحقیقات بعدی در کشور راه گشایی نماید.